

v rozličných podobách i v českém jazyce) seznámí případné zájemce především se situací v pozdně středověkých Čechách, neboť drobné sondy z historické Litvy a Pyrenejského poloostrova bohužel neumožňují nahlížet na problematiku konfliktů v celoevropském kontextu. Přesto se jedná o cenný příspěvek do pokladnice evropské mediévistiky, do níž čeští historikové publikováním svých prací i v jiném než vlastním jazyce postupně pronikají a umožňují tak šířit výsledky své práce napříč celým světem. To lze kvitovat i s ohledem ke skutečnosti, že zahraniční práce dotýkající se českého prostředí často čerpají z německých (popř. i anglických a francouzských) antikvovaných titulů, aniž by díky jazykovým bariérám bylo možné navazovat na aktuální stav poznání.

Jan Boukal

DOI: 10.14712/23365730.2025.30

Kamila Mádrová – Jiří Šoukal – Tatiana Vavřínková, Franz Leonard Anton Herget 1741–1800. Osvícenský inženýr očima pramenů

České vysoké učení technické, Praha 2022, 154 s.,

tištěná verze: ISBN 978-80-01-06798-7, online verze: ISBN 978-80-01-07108-3

Dvakrát nedlouho po sobě se pozornost badatelů obrátila k dosud samostatně nezpracované osobnosti zemského inženýrství v českých zemích. Archiváři z Archivu hl. m. Prahy vydali Hergetův plán Prahy, který je doprovázen důkladnou biografickou sondou z pera Jitky Močičkové.¹ František Antonín Linhart Herget (1741–1800) je tu prezentován zejména na základě dostupné literatury, v níž je – leckde spíše okrajově – zmiňován. Dělo se tak zpravidla při bádání o historii pražské inženýrské profesury, jejímž byl Herget třetím nositelem po Christianu Josefu Willenbergovi (1656?–1731) a Janu Ferdinandu Schorovi (1686–1867). Močičková věnuje velkou pozornost i Hergetově expertní činnosti, protože byl často žádán o odborné posudky na stavby po celých Čechách, např. v souvislosti s rušením klášterů v josefínské době a jejich přestavbou na civilní objekty. Jako vrchní stavební ředitel v Čechách (od roku 1788) řídil např. přestavbu Ústavu šlechticů na Pražském hradě a obdobné instituce na Dobytčím trhu (Karlově náměstí), který se měnil pod jeho vedením ve Všeobecnou nemocnici. Herget se se svými studenty rovněž podílel na vojenském mapování Čech a vzniku josefínského katastru. V rámci zeměměřičských cvičení na technice vznikl pod jeho vedením podrobný plán Prahy, jehož kritická edice je podstatou publikace městských archivářů.

Naopak badatelé z Archivu ČVUT se ve své nepatrně mladší knize zaměřili na archivní dokumenty, které s Hergetem souvisejí. Celý text je důsledně dvojazyčný – český a anglický. Autoři představují Hergeta ve světle úředních záznamů od narození na základě matrik, dále dochovaných školních dokladů, které jsou v jejich reprezentativní podobě představeny formou fotografií s podrobnými popisky. Nechybějí ani dobové záběry na místa s jeho životem a působením spojená.

Největší pozornost je věnována Hergetovu pedagogickému působení. Inženýrská profesura byla v jeho době spojena s Karlo-Ferdinandovou univerzitou, byl (výslovně na základě

¹ Marek LAŠTOVKA – Jitka MOČIČKOVÁ – Barbora LAŠTOVKOVÁ – Johana LANGEROVÁ, *Hergetův plán Prahy 1790/1791*, Praha 2021, CVIII + 99 s.

Josefova studijního řádu z roku 1784) členem pedagogického sboru filozofické fakulty pražské univerzity, byť vyučoval ve vlastních prostorách, s univerzitou nespojovaných. Veškerá administrativa inženýrské profesury šla v jeho době (i později, až do roku 1815) za úředníky filozofické fakulty, která tehdy fungovala jako příprava pro studium na teologické, právnické nebo lékařské fakultě. S Hergetovou dobou jsou spojeny i počátky aktivní snahy o reformu inženýrských studií, která tehdy podstupovala jen hrstka studentů, jejichž počet se dal obvykle spočítat na prstech dvou rukou. Provedení reformy a velkého nárůstu zájmu o technické obory od první poloviny 19. století, spojené se jménem Františka Josefa Gerstnera (1756–1832), svého mladšího kolegy, profesora matematiky na filozofické fakultě a později prvního ředitele pražské polytechniky, se již nedočkal.

Autoři hodnotí Hergeta v první řadě jako praktika, odborníka, který se zaměřoval na stavitelskou a zeměměřičskou praxi. „*Franz Leonard Anton Herget se do historie nezapsal jako vědec, který by posunul úroveň vědeckého bádání o stupeň výš. [...] Jeho přínos českému technickému školství patří k nejrozsáhlejším*“ (s. 145).

Kniha je doprovázena relativně dlouhým seznamem archivních i tištěných pramenů, které autoři využili, a seznamem literatury. Byť je zamýšlena spíše jako populárně naučná, významně posouvá znalost o profesoru Hergetovi a díky četným vyobrazením s podrobnými popiskami dává čtenáři i vizuální představu o Hergetově době.

Milada Sekyrková

DOI: 10.14712/23365730.2025.31

Tereza Kopecká, Ztracená generace lékařů. Studenti a absolventi medicíny na Univerzitě Karlově v první polovině 20. století

Karolinum, Praha 2022, 270 s., ISBN 978-80-246-5291-7

Tereza Kopecká ve své monografii *Ztracená generace lékařů. Studenti a absolventi medicíny na Univerzitě Karlově v první polovině 20. století* nabízí komplexní pohled na osudy generace mediků, kteří zahájili studium na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v zimním semestru akademického roku 1920/1921. Prostřednictvím metody kolektivní biografie autorka sleduje nejen jejich studijní a profesní dráhy, ale také osobní životní trajektorie, jež zásadně formovaly dva totalitní režimy 20. století – nacismus a komunismus. Publikace vychází z disertační práce autorky s obdobným názvem, kterou napsala pod vedením prof. Petra Svobodného a obhájila na 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v roce 2020.

Kniha o rozsahu 270 stran je členěna do patnácti přehledných kapitol. V úvodní kapitole autorka rozpracovává pojem identity, který chápe v širších souvislostech jako soubor vzájemně se ovlivňujících rovin – národní, genderové, generační, politické, třídní a profesní. Tento komplexní přístup jí umožňuje postihnout složitost utváření identity mladých lékařů v proměnlivém sociálním a politickém kontextu první poloviny 20. století.

Autorka ve své práci využívá metodu prosopografie, tedy kolektivní biografie, která se zaměřuje na analýzu větší skupiny osob s cílem identifikovat společné rysy jejich životních drah, sociálního původu, vzdělání či profesního uplatnění. V dalších kapitolách se proto soustředí na podrobný popis vybrané kohorty 564 studentů, kteří zahájili studium na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v akademickém roce 1920/1921, a sleduje jejich další životní